

מגמות פיתוח בענף הסובטרופיים

מינים וזנים; מקורות חומר-ריבוי באבוקדו; וירואיד כתמי השמש באבוקדו; פוטפתורה צינמומי במטע ובמשתלות של אבוקדו

מתוך דברים בכנס במרכז וולקני בסוף מאי ש"ז

הבלה"ד סילויה גלפט-רייך

מינים וזנים

ד"ר ע. בלומנפלד, מהמכון למטעים במרכז וולקני, התרכז בדבריו בעיקר בזני אבוקדו שונים ובקשיים העומדים לפני הרחבת נטיעתם. אחת הבעיות הקשות היא המליחות. עבודה רבה מושקעת בחקר כנות וזנים עמידים למליחות. אך יש גם בעיות אחרות בזנים שאנו מגדלים. הזן האס הוא זן רצוי; אך בדרך-כלל בחלק מאזורי גידולו הפרי קטן מדי. השוק בחו"ל דורש על-הרוב פרי בינוני, לא גדול מדי אך גם לא קטן. הזן פוארטה מצליח רק באזורים מסוימים, והוא רגיש למזג-האוויר (גם השנה אין פרי). נמצא כי ריסוס בקולטאר לפני החנטה מגביר את פוריות הזן, ומכיון שבבדיקות שנערכו לא נמצאו שאריות קולטאר בפרי — יש להניח שהחומר יכנס לשימוש ושהפוארטה יהיה אחד הזנים העיקריים אצלנו. לזן אטינגר החיסרון, שבדרך-כלל הפרי מתרכך במהירות אף בעודו על העץ, דבר המקשה על קטיפה במועד הנכון ועל שיווקו במצב רצוי; אולם יש אזורים שבהם התרככות הפרי אינה כה מהירה, וייתכן שרצוי לרכז את גידול הזן באזורים אלה. הזן עירית 12/15 — נוטה לסירוגיות, אבל הוא בעל איכות טובה. נבדקים זנים נוספים, כשלאיכות הפרי חשיבות מרבית בשיקולים לנטיעה. המנגו רגיש לקרה, ובטמפרטורות שלמטה ממינוס 2 מ"צ קיימת סכנת נזק. לפעמים שוכחים החקלאים, בזמן בחירת השטח לנטיעה,

את רגישות המנגו לקרה. המנגו גם נוטה לכלורוזה, ויש הכרח להשתמש בסקווסטריין, למרות העלות הגבוהה של החומר. תכונות הזנים השונים לא הועלו לדיון. אפרסמון. העץ, בעיקר של טריומף, הזן העיקרי, רגיש לשרב. מחפשים זנים נוספים שיתאימו ליצוא. חשיבות רבה נודעת לחומר-ריבוי נקי וכדוק. קיימת סכנת ניוון בשל חומר-ריבוי לא מבורר (ראה "נושאים בגידול אפרסמון", בחוברת זו). גידולים פחות נפוצים או חדשים: ליצי. המחקר מתרכז בגודל העץ ובפוריות, ויש סיכויים טובים להרחבת הגידול.

פפאיה. איכות הפרי בארץ אינה מצטיינת, אך כבר יש זנים מבוררים וחומר-ריבוי וגטיבי (אין להשתמש בזרעים לגידול כנות). מקדמיה. עדיין אין זן טוב ופורה. אנונה. קיימת בעיית ההתאמה ליצוא, בגלל ריכוז זרעים בפרי (דבר שאינו אהוד על הצרכנים). פרי האנונה רגיש לקרה השוררת בחו"ל בעונת שיווקו.

שיפור חומר-ריבוי לאבוקדו

עבודה רבה משקיע בנושא זה ד"ר א. בן-יעקב מהמכון למטעים במרכז וולקני. יש כיום כ-200 כנות קלונאליות, הנבדקות להתאמתן

לפעולה כפולה

ריקושט ריקושט

להדברת עשבים רחבי עלים וזגנים ח"ש **ומניעת הצצתם לזמן ממושך**
• בכרם • במטע • בפרדס • בחצר המשק •

לשימוש נכון ויעיל קרא בעיון את התווית ונהג לפיה.

עלון ריקושט צבעוני ומפורט מופיע בחוברת יב', 1989

בזכים המחלקה החקלאית אבן גבירול 74 ת"א טל' 03-267161

אצל!

בוליקל

כלאט ברזל לתיקון
חוסר ברזל
בגידולים חקלאיים
מאושר לשימוש
בגידולי מטע
ירקות ופרחים.

אגן
יצרני כימיקלים

אשדוד, ת.ד. 262, 70 08-547211

לתנאי גידול ולזנים השונים. בחוות צריפין יש כנות מכסיקאיות, שאפשר להשיגן. מבחר יותר גדול יש בכנות מערב-הודיות. לכנות אלה עמידות באדמות גיר, בדקת הכנות דורשת התמדה (יש לבדוק גם את הכנה וגם כל זן על כל כנה), וזו עבודה האורכת זמן ממושך.

וירואיד כתמי השמש (Sunblotch) באבוקדו (ראה תמונה בדף צבעוני)

מחלת "כתמי השמש", שחוקר אותה פרופ' מ. בריוסף מהמכון להגנת הצומח במרכז וולקני, מופיעה על הפרי בצורת סדקים; כן נפגע הצימוח הצעיר. הוירואיד מחולל המחלה ניתן לזיהוי בקלות יחסית במעבדה, אך התופעות החיצוניות במטע אינן מספיקות לזיהוי המחלה, ולכן סיבות רבות: הוירואיד אינו מפורז באופן הומוגני בכל העץ, ולכן ייתכנו ענפים נורמליים בצד ענפים נגועים. לפעמים נראה העץ בריא (צורה לאטנטית של המחלה), ואף זרעי הפרי נראים נורמליים ומהם גדל במשתלה שתיל שמראהו בריא, אך הרוכב שיורכב עליו עלול להיות נגוע. עץ שמתגלה בו קטע נגוע — נחשב כולו כנגוע, ומתעוררת אף שאלה בדבר בריאותם של העצים השכנים. לכן, אם נמצא במטע אפילו עץ אחד נגוע — קיים חשש לגבי העצים שבסביבתו. אופן התפשטות המחלה אינו ידוע; יתכן שהיא מועברת, בין השאר, על-ידי כלי העבודה (רצוי לחטא אותם ב"אקונומיקה" מדוללת). ההידבקות במחלה אינה נמנעת על-ידי גיזום או הסרת הענפים הנגועים מהעץ; אדרבה, לפעמים הגיזום גורם את התגברות המחלה. יש להקפיד, שהמטע המשמש מקור לרכב והמטעים שבסביבתו בריאים.

פיטופתורה צינמומי

מחלה זו נחקרת בידי ד"ר י. פנחס מהמחלקה לפתולוגיה במרכז וולקני. המחלה מצויה במשתלות; ומועברת מהן למטע. בעצים מבוגרים היא נמצאת בעיקר באיזור החוף. תפוצת המחלה נבלמה בעיקר הודות לסגירת משתלה גדולה, שבה נמצאה נגיעות רבה. לכן, הכרחי פיקוח על המשתלות. קיימות הוראות מדויקות למשתלות איך להכין שתילים פטורים. מפיטופתורה; הודות להקפדה זו, האילוח במחלה מגיע בארץ לכ- 0.1% בלבד (התקנות פורסמו מטעם המחלקה להסגר וביקורת זרעים ושתילים). לעתים עלולה המחלה, שמקורה היה במשתלה, להתגלות במטע 4-5 שנים לאחר הנטיעה; מכאן החשיבות הרבה שבקבלת חומר טהור ממנה. קבלת זרעים בריאים וטובים למשתלה — היא בעלת חשיבות מרבית. למעשה רצוי ביותר, לשם קבלת זרעים, לקטוף את הפרי מהעץ. אסור בהחלט לאסוף פרי לזרעים — מתחת לעץ. לפני הזריעה הכרחי לחטא את הזרעים באמבט מים חמים (50 מ"צ במשך 30 דקות). אחת הסכנות של אילוח השתילים במשתלה היא השכנות עם משתלות צמחי נוי, שאין עליהן פיקוח.

